

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Praze rozhodl samosoudcem Mgr. Ing. Petrem Šuránkem ve věci

žalobkyně: **Mgr. M. D., narozena dne X**
bytem X
zastoupena advokátkou JUDr. Marií Cilínkovou
sídlem Bolzanova 1615/1, 110 00 Praha 1

proti
žalovanému: **Ministerstvo práce a sociálních věcí**
sídlem Na Poříčním právu 376/1, 128 01 Praha 2

o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 4. 9. 2019, č. j. MPSV-2019/178908-912,

takto:

- I. Rozhodnutí žalovaného ze dne 4. 9. 2019, č. j. MPSV-2019/178908-912, se zrušuje a věc se vrací žalovanému k dalšímu řízení.
- II. Žalovaný je povinen zaplatit žalobkyni na náhradě nákladů řízení částku ve výši 3 146 Kč, a to do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku k rukám její zástupkyně JUDr. Marie Cilínkové, advokátky.

Odůvodnění:

1. Žalobou podle části třetí, hlavy druhé, dílu prvního zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“), odeslanou dne 4. 11. 2019, napadá žalobkyně shora uvedené rozhodnutí žalovaného (dále jen „napadené rozhodnutí“), kterým bylo zamítnuto její odvolání a bylo potvrzeno rozhodnutí Úřadu práce České republiky – krajské pobočky v Příbrami (dále jen „úřad práce“) ze dne 22. 2. 2019, č. j. 5051/2019/BER (dále jen „prvostupňové rozhodnutí“). Prvostupňovým rozhodnutím byl žalobkyni snížen příspěvek na péči z částky ve výši 8 800 Kč měsíčně na částku ve výši 4 400 Kč měsíčně od měsíce března 2019, a to na základě § 14 zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve

znění pozdějších předpisů (viz čl. II bod 1 zákona č. 47/2019 Sb.; dále jen „zákon o sociálních službách“).

2. Žalobkyně v žalobě uvádí, že napadené rozhodnutí se neopírá o skutečný a objektivní rozsah péče, který jako oprávněná osoba každodenně vyžaduje. Sociální šetření provedené dne 15. 11. 2018 nesprávně zhodnotilo potřebný rozsah péče, nesprávně byly dle žalobkyně zhodnoceny i lékařské zprávy. Žalobkyně je postižena dlouhodobým nepříznivým zdravotním stavem v důsledku těžkého ochrnutí (paraparézy) dolních končetin a nervově svalové dysfunkce močového měchýře. V lednu 2018 jí byl přiznán příspěvek na péči ve výši 8 800 Kč měsíčně coby osobě závislé na pomoci jiné osoby ve stupni III, a to z důvodu zjištěného nezvládání celkem sedmi základních životních potřeb (dále jen „ZŽP“). V rámci nového posouzení na začátku roku 2019 dospěl úřad práce na základě lékařského posudku ze dne 1. 2. 2019 k závěru, že žalobkyně nezvládá (oproti původním sedmi) šest ZŽP. ZŽP „stravování“ byla nově shledána jako žalobkyní zvládaná. Na základě odvolání podaného žalobkyní pak žalovaný uzavřel, že žalobkyně nezvládá pouze pět ZŽP, konkrétně ZŽP „mobilita“, „oblékání a obouvání“, „tělesná hygiena“, „péče o zdraví“ a „péče o domácnost“. Žalobkyně s rozhodnutím žalované nesouhlasí a trvá na tom, že nezvládá rovněž žalovaným neuznané ZŽP „stravování“, „výkon fyziologické potřeby“ a „osobní aktivity“. Žalobkyně pak poukazuje na nekonzistentní rozhodování posudkových lékařů, které podle ní svědčí o nedostatečně provedeném šetření věci a následných chybných závěrech žalovaného. Ke svým závěrům pak žalobkyně předkládá zejména lékařské zprávy z let 2017 až 2019.
3. Ohledně ZŽP „stravování“ žalobkyně uvádí, že s ohledem na svůj zdravotní stav není schopna samostatně (bez pomoci druhé osoby) a v přijatelném standardu přemístit nápoj a stravu na místo konzumace. I tlačení pojízdného stolku (coby facilitační pomůcky) je pro ni značně problematické a nejisté. Žalobkyně není schopna bez pomoci přesouvat jakoukoli tekutou horkou stravu a nápoje, neboť při přesunech dochází k častému opaření.
4. Ohledně ZŽP „výkon fyziologické potřeby“ pak dle žalobkyně s ohledem na její zdravotní stav (při ochrnutí bylo zasaženo tlusté střevo a močový měchýř se svěračem) platí, že není schopna samostatně bez pomoci druhé osoby v přijatelném standardu včas použít WC, jelikož trpí nekontrolovatelnou inkontinencí moči a stolice, necítí plný močový měchýř. Sama si zavádí cévky, nicméně i tak trpí únikem moči mimo, kdy je nucena používat po celý den inkontinenční pleny (cca 8-9 kusů za 24 hodin). Při převlékání, přesunu do sprchy a jiné hygienické manipulaci rovněž dochází k samovolnému úniku mimo tělo na postel, podlahu a oblečení žalobkyně. U stolice žalobkyně vyžaduje asistenci druhé osoby vždy (pomoc s manipulací, podkládání ručníky apod.). Žalobkyně dále nezvládá zaujmout vhodnou polohu, jelikož není z důvody ochrnutí (paraparézy) dolních končetin schopna se sama na WC přesunout. Rovněž není schopna provést očistu svého těla, zejména pokud dojde k úniku moči a stolice mimo cévku nebo plenu. Též není schopna používat hygienické pomůcky, jejichž aplikace, správné umístění na těle a následné vyjmutí je pro ni mimořádně obtížné, k následné očistě pak rovněž potřebuje asistenci. Žalobkyně je schopna sama provést cévkování, nicméně i přes toto opatření dochází k úniku moči mimo trubičku do pleny, v poloze vleže často i mimo plenu. Žalobkyně je odkázána na invalidní vozík, přičemž je z hlediska své svalové síly a pohyblivosti velmi omezena v možnosti přemístit se z něj na WC.
5. Pokud jde o ZŽP „osobní aktivity“, žalobkyně uvádí, že s ohledem na svůj zdravotní stav není schopna samostatně bez pomoci druhé osoby v přijatelném standardu navazovat

kontakty a vztahy s jinými osobami, jelikož není schopna se bez asistence třetí osoby dostat ze svého obydlí ven a přesunovat se. Tato neschopnost je způsobena absencí bezbariérového přístupu v domě žalobkyně, který není běžnou kompenzační pomůckou, již by žalobkyně mohla využít. Žalobkyně je omezena na telefonický kontakt se svým okolím a na návštěvy v jejím bytě. Zároveň není schopna stýkat se s jinými osobami mimo své obydlí z důvodu těžké inkontinence a nemožnosti vyprazdňování a hygieny mimo domácnost. Dále není schopna vykonávat aktivity obvyklé věku a prostředí, například vzdělávání, zaměstnání, volnočasové aktivity, vyřizování svých záležitostí. Vzhledem k četným zdravotním omezením není schopna sama vyrazit ven na vzduch a mimo svoje obydlí, a to ani na kratší dobu (nemůže zajít do knihovny, do lesa na houby, mimo zpevněné cesty kamkoli do přírody, vzdálit se od místa, kde je možné vykonat osobní hygienu, vyrazit sama do divadla nebo do kina). Též není sama schopna vyřídit běžné životní povinnosti a aktivity jako je návštěva banky, pošty, úřadu. K těmto činnostem žalobkyně potřebuje (z důvodu hygieny, fyziologického pohodlí a mobility) asistenci.

6. Současně žalobkyně zdůrazňuje, že není schopna samostatně zvládat ZŽP „péče o zdraví“, k čemuž odůvodňuje, z jakého důvodu není schopna provádět stanovené preventivní, léčebné a léčebně rehabilitační (ošetřovatelské) postupy. Konkrétně uvádí, že není sama bez pomoci asistenta schopna provádět četná rehabilitační a jiná zdravotní cvičení, která zlepšují a udržují její zdravotní stav (bez tohoto cvičení se zdravotní stav rychle zhoršuje). Každodenně je nucena ošetřovat rozsáhlé patologické kožní procesy, tj. mimo jiné pečovat a kontrolovat stav kůže na celém těle, monitorovat vznik dekubitů a řádně je ošetřovat, čehož bez asistence není (zejména na zadní části těla) vzhledem k upoutání na invalidní vozík schopna. Žalobkyně zároveň není schopna samostatně ošetřovat výlevy, odpady, WC a denně používat dezinfekční prostředky z důvodu prevence šíření rizika infekce. Žalobkyně je kvůli úniku moči a stolice mimo pleny nucena ošetřovat desinfekcí matraci a měnit ochranný povlak.
7. Žalovaný ve svém vyjádření zejména uvádí, že zdravotní stav žalobkyně byl objektivně posouzen a bylo přihlédnuto ke všem doloženým lékařským zprávám i k závěrům sociálního šetření. Členem posudkové komise byl lékař s odborností neurologie. Ohledně ZŽP „osobní aktivity“ žalovaný poukazuje na to, že byla doplňujícím posudkem posudkové komise žalovaného uznána za žalobkyní nevládanou. Ohledně ZŽP „výkon fyziologické potřeby“ žalovaný konstatuje, že žalobkyně celodenně používá hygienické prostředky při inkontinenci a jejich výměnu je schopná provádět samostatně, což uvádí i záznam ze sociálního šetření. Pokud jde o ZŽP „stravování“, konstatuje žalovaný, že žalobkyně zvládá základní stravovací činnosti, krájení pokrmů i nalévání nápojů. Přemístění potravin lze realizovat převozem na mechanickém vozíku pro invalidy. Dle sociálního šetření je žalobkyně schopna připravit si rychlá a jednoduchá jídla. K namítanému nevládnutí ZŽP „péče o zdraví“ žalovaný uvádí, že posudková komise při svém jednání dne 28. 6. 2019 neshledala s ohledem na zachované psychické, senzorické a jemně motorické schopnosti důvod pro nevládnutí této ZŽP. Žalobkyně je schopna užívat předepsané léky a je schopna reagovat na akutní zdravotní problém. K namítanému nesprávnému sociálnímu šetření žalovaný konstatuje, že žalobkyně záznam osobně podepsala, čímž potvrdila jeho objektivnost. Zjištění ze sociálního šetření jsou pouze podpurným podkladem, přičemž v uvedeném případě nejsou v rozporu s posudkovými závěry. Nekonzistentnost jednotlivých posudků nemůže vést dle žalovaného automaticky k závěru o nezákonnosti rozhodnutí. Odlišné posouzení zvládnutí některých ZŽP bylo upřesněno a postaveno najisto v doplňujícím posudku, který byl v napadeném rozhodnutí

hodnocen jako stěžejní důkaz. Závěry posudkové komise považuje žalovaný za úplné, objektivní a přesvědčivé a navrhuje zamítnutí žaloby.

8. Žalobkyně v replice uvádí, že nesouhlasí s tím, že by zvládala ZŽP „výkon fyziologické potřeby“ díky užívání inkontinenčních pomůcek, jelikož je schopna pouze omezené sebeosbluhy a několikrát denně vyžaduje asistenci další osoby. Ohledně ZŽP „péče o zdraví“ zdůrazňuje, že není schopna řádně pečovat o své zdraví po stránce léčebné (rozsáhlé bolestivé dekubity zejména na zadní straně těla), hygienické (ošetřování odpadů, výlevů, desinfekce atd. s ohledem na únik moči a stolice mimo pomůcky několikrát denně) i rehabilitační. Bez každodenní pomoci další osoby by se její stav výrazně zhoršil. Ohledně ZŽP „stravování“ žalobkyně zdůrazňuje, že si je schopna připravit pouze nejzákladnější studené pokrmy a není na invalidním vozíku schopna jiné než malé studené pokrmy kamkoli přemísťovat.
9. Z obsahu správního spisu soud zjistil, že na základě rozhodnutí úřadu práce ze dne 24. 1. 2018 byl žalobkyni přiznán příspěvek na péči ve výši 8 800 Kč měsíčně od listopadu 2017, neboť bylo shledáno, že žalobkyně není z důvodu svého nepříznivého zdravotního stavu schopná zvládat celkem 7 ZŽP. Vzhledem k platnosti uvedeného posouzení do 31. 1. 2019 zahájil na konci roku 2018 úřad práce z moci úřední správní řízení o opětovném posouzení nároku žalobkyně.
10. Ze záznamu ze sociálního šetření ze dne 15. 11. 2018 mimo jiné vyplývá, že žalobkyně se zvládá přetočit na posteli, posadit se zvládne jen pomocí hrazdičky nad postelí. Chůzi nezvládá, na nohy se postaví pouze na nezbytnou dobu za účelem přesunu na invalidní vozík, na kterém se dokáže přesouvat samostatně po bytě. Ruce má bolestivé, ale fungující. Žalobkyně dále zvládá přípravu rychlých a jednoduchých jídel sama, najíst (včetně krájení) se zvládne také sama. Pije sama, nápoj si naliže. Vaření většinou zajišťuje pečující osoba. Hygienu rukou, obličeje a zubů žalobkyně zvládá u umyvadla, k užití sprchového koutu je nutná pomoc druhé osoby. Žalobkyně využívá sedátko a madla. Žalobkyně musí celodenně používat plenkové kalhotky, jejichž výměnu provádí samostatně. Žalobkyně zvládá samostatně hospodařit (důchod jí chodí na účet, používá internetové bankovníctví, hotovost jí vybírá pečující osoba). Léky žalobkyně užívá samostatně, nechává si je dovézt, využívá elektronické recepty. Žalobkyně žije v prostorném rodinném domě, avšak se vstupem čítajícím 18 příkrých schodů (žalobkyně si vyřizuje instalaci schodišťové plošiny). Pravidelně ji navštěvují kamarádky, nemůže se ale již věnovat turistice a kynologii.
11. Podle posudku posudkové lékařky Okresní správy sociálního zabezpečení Beroun (dále jen „OSSZ“) ze dne 7. 2. 2019 nezvládá žalobkyně celkem 6 ZŽP: „mobilitu“, „oblékání a obouvání“, „tělesnou hygienu“, „výkon fyziologické potřeby“, „osobní aktivity“ a „péči o domácnost“. V posudku bylo mimo jiné dále uvedeno, že u žalobkyně trvá inkontinence moči a stolice, přičemž k únikům dochází stále i při samocévkování (autokatetrizaci) močového měchýře. Z prvostupňového rozhodnutí, které vychází z citovaného posudku, vyplývá, že úřad práce na jeho základě snížil žalobkyni příspěvek na péči od března 2019 na částku ve výši 4 400 Kč, neboť počet žalobkyní nezvládaných ZŽP odpovídal středně těžké závislosti žalobkyně na pomoci jiné osoby (stupeň II). V následném odvolání proti tomuto rozhodnutí žalobkyně argumentovala obdobně jako v podané žalobě.
12. Posudková komise žalovaného v posudku ze dne 14. 6. 2019 uzavřela, že onemocnění žalobkyně je v přímé příčinné souvislosti s poruchou mobility, omezenou schopností oblékání a obouvání. Žalobkyně potřebuje pomoc s tělesnou hygienou velkou a v péči o

domácnost. V péči o zdraví potřebuje pomoc při kontrole stavu kůže. Výkon osobních aktivit je omezen v důsledku omezené mobility. Žalobkyně nezvládá přenášení jídla, k tomu je ale možno používat kompenzační pomůcky. Uvedené posudková komise uzavřela s tím, že žalobkyně nezvládá ZŽP „mobilita“, „oblékání a obouvání“, „tělesná hygiena“, „péče o zdraví“ a „péče o domácnost“.

13. K posudkovým závěrům se žalobkyně vyjádřila s tím, že její námitky týkající se ZŽP „stravování“ posudková komise v podstatě odmítla, „péči o zdraví“ pak zařadila do oblasti, kterou žalobkyně bez pomoci není schopna zvládnout. ZŽP „výkon fyziologické potřeby“ a „osobní aktivity“ žalobkyně v žádném případě nezvládá bez pomoci jiné osoby.
14. Žalovaný si následně vyžádal od své posudkové komise doplňující posudek. Ta v něm (posudek ze dne 26. 8. 2019) uvedla, že u žalobkyně je přítomné dominující trvající těžké ochrnutí (paraparéza, paraplegie) dolních končetin s akutní těžkou kompresí míchy, ke které došlo 31. 8. 2017. Hybnost horních končetin je u žalobkyně plně zachována. Žalobkyně zvládá změny poloh, přesun na mechanický vozík pro invalidy (s postavením při přesunu) a pohyb na něm. Žalobkyně zvládá základní stravovací činnosti, přemístění potravin může být realizováno převozem na mechanickém vozíku pro invalidy. Žalobkyně je dokonce schopna si připravit rychlá a jednoduchá jídla, zvládá krájení jídla a nalévání nápoje. Vaření jídel je hodnoceno v ZŽP „péče o domácnost“. Oblékání základních druhů oblečení je velmi obtížné a neodpovídá přijatelnému standardu. Žalobkyně samostatně zvládá základní hygienu, celkovou pak ve sprchovém koutu s pomocí druhé osoby. Celodenně používá hygienické prostředky při inkontinenci, jejich výměnu provádí samostatně. Je značně limitována při výkonu svých aktivit (turistika, procházky) a nezvládá fyzicky náročné činnosti péče o domácnost. Posudková komise dospěla k závěru, že žalobkyně nezvládá ZŽP „mobilita“, „oblékání a obouvání“, „tělesná hygiena“, „osobní aktivity“ a „péče o domácnost“. Posudková komise neshledala (s ohledem na zachované psychické, senzorické a jemně motorické schopnosti) důvod pro nezvládání ZŽP „péče o zdraví“, naopak v souladu s námitkami hodnotila za nezvládanou ZŽP „osobní aktivity“, neboť s ohledem na ochrnutí (těžké paretické postižení) dolních končetin je limitace žalobkyně, zejména ve fyzicky náročnějších a věku přiměřených činnostech, zcela jednoznačná. Posudková komise též neshledala posudkově-medicínský důvod pro nezvládání ZŽP „výkon fyziologické potřeby“, neboť žalobkyně, jak uvedeno v závěrech sociálního šetření, samostatně zvládá aplikaci inkontinenčních pomůcek. Na závěr posudková komise uvedla, že z důvodů podrobně vysvětlených v předchozím textu nebyl zjištěn důvod pro nezvládání ZŽP „stravování“ a „péče o zdraví“.
15. Napadeným rozhodnutím žalovaný zamítnul odvolání žalobkyně a potvrdil prvostupňové rozhodnutí. V odůvodnění žalovaný shrnul průběh správního řízení a ocitoval závěry obou posudků posudkové komise s tím, že druhý z posudků se vyrovnal s odvolacími námitkami žalobkyně, vychází z dostatečně zjištěného skutkového stavu a je úplný, objektivní a přesvědčivý. Za žalobkyní nezvládané ZŽP tudíž žalovaný považoval „mobilitu“, „oblékání a obouvání“, „tělesnou hygienu“, „osobní aktivity“ a „péči o domácnost“.
16. Soud poté, co ověřil, že žaloba byla podána včas (napadené rozhodnutí bylo žalobkyni doručeno dne 6. 9. 2019), že je věcně i místně příslušným soudem a že napadené rozhodnutí je rozhodnutím ve smyslu § 65 s. ř. s., přezkoumal napadené rozhodnutí v rozsahu uplatněných žalobních bodů (§ 75 odst. 2 s. ř. s.). Soud přitom v souladu

s ustanovením § 75 odst. 1 s. ř. s. vycházel ze skutkového a právního stavu, který existoval v době vydání napadeného rozhodnutí, přičemž dospěl k závěru, že žaloba je důvodná.

17. Podle § 7 odst. 2 zákona o sociálních službách má nárok na příspěvek na péči osoba uvedená v § 4 odst. 1, která z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu potřebuje pomoc jiné fyzické osoby při zvládnutí základních životních potřeb v rozsahu stanoveném stupněm závislosti podle § 8.
18. Podle § 8 odst. 2 písm. b) zákona o sociálních službách se osoba starší 18 let věku považuje za závislou na pomoci jiné fyzické osoby ve stupni II (středně těžká závislost), jestliže z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu není schopna zvládat pět nebo šest ZŽP, a vyžaduje každodenní pomoc, dohled nebo péči jiné fyzické osoby. Podle § 8 odst. 2 písm. c) téhož zákona se osoba starší 18 let věku považuje za závislou na pomoci jiné fyzické osoby ve stupni III (těžká závislost), jestliže z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu není schopna zvládat sedm nebo osm ZŽP.
19. Podle § 9 odst. 1 zákona o sociálních službách se při posuzování stupně závislosti na pomoci jiné osoby hodnotí schopnost zvládat tyto ZŽP: „mobilita“, „orientace“, „komunikace“, „stravování“, „oblékání a obouvání“, „tělesná hygiena“, „výkon fyziologické potřeby“, „péče o zdraví“, „osobní aktivity“ a „péče o domácnost“.
20. Podle § 9 odst. 4 zákona o sociálních službách se při hodnocení schopnosti zvládat základní životní potřeby hodnotí funkční dopad dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu na schopnost zvládat základní životní potřeby; přitom se nepřihlíží k pomoci, dohledu nebo péči, která nevyplývá z funkčního dopadu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu.
21. Podle § 9 odst. 5 zákona o sociálních službách musí pro uznání závislosti v příslušné základní životní potřebě existovat příčinná souvislost mezi poruchou funkčních schopností z důvodu nepříznivého zdravotního stavu a pozbytím schopnosti zvládat základní životní potřebu v přijatelném standardu. Funkční schopnosti se hodnotí s využíváním zachovaných potenciálů a kompetencí fyzické osoby a využíváním běžně dostupných pomůcek, prostředků, předmětů denní potřeby nebo vybavení v domácnosti, veřejných prostor nebo s využitím zdravotnického prostředku.
22. Podle § 1 odst. 1 vyhlášky č. 505/2006 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „prováděcí vyhláška“) se schopnost osoby zvládat ZŽP pro účely stanovení stupně závislosti hodnotí podle aktivit, které jsou pro jednotlivé ZŽP vymezeny v příloze č. 1 této vyhlášky.
23. Podle § 1 odst. 4 prováděcí vyhlášky se za neschopnost zvládnutí ZŽP považuje stav, kdy porucha funkčních schopností dosahuje úrovně úplné poruchy nebo poruchy těžké, kdy i přes využívání zachovaných potenciálů a kompetencí fyzické osoby a využívání běžně dostupných pomůcek, prostředků, předmětů denní potřeby nebo vybavení domácnosti, veřejných prostor nebo s využitím zdravotnického prostředku nelze zvládnout životní potřebu v přijatelném standardu. Za neschopnost zvládnutí ZŽP se považuje rovněž stav, kdy režim nařízený odborným lékařem poskytujícím specializované zdravotnické služby neumožňuje provádění ZŽP v přijatelném standardu. Přijatelným standardem se rozumí zvládnutí ZŽP v kvalitě a způsobem, který je běžný a obvyklý, a který umožňuje, aby tato potřeba byla zvládnuta bez každodenní pomoci jiné osoby.
24. Podle § 2 odst. 1 prováděcí vyhlášky se při hodnocení schopnosti osoby zvládat ZŽP posuzuje, zda z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu je rozsah duševních,

mentálních, tělesných a smyslových funkčních schopností dostatečný k pravidelnému zvládnutí ZŽP a zda je fyzická osoba schopna rozpoznat, provést a zkontrolovat správnost zvládnutí ZŽP. Přitom se přihlíží k tomu, zda dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav trvale ovlivňuje funkční schopnosti, k výsledku rehabilitace a k adaptaci na zdravotní postižení.

25. Podle § 2a prováděcí vyhlášky platí, že pokud osoba není schopna z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu zvládat alespoň jednu z aktivit, která je pro schopnost zvládat ZŽP vymezena v příloze č. 1 prováděcí vyhlášky, není schopna tuto konkrétní ZŽP zvládat, a to bez ohledu na příčinu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu.

26. Podle přílohy č. 1 prováděcí vyhlášky jsou ZŽP „stravování“, „výkon fyziologické potřeby“ a „péče o zdraví“ vymezeny následujícím způsobem:

d) Stravování: Za schopnost zvládat tuto ZŽP se považuje stav, kdy osoba je schopna vybrat si ke konzumaci hotový nápoj a potraviny, nalít nápoj, rozdělit stravu na menší kousky a naservírovat ji, najíst se a napít, dodržovat stanovený dietní režim, konzumovat stravu v obvyklém denním režimu a přemístit nápoj a stravu na místo konzumace.

g) Výkon fyziologické potřeby: Za schopnost zvládat tuto ZŽP se považuje stav, kdy osoba je schopna včas používat WC, zaujmout vhodnou polohu, vyprázdnit se, provést očistu a používat hygienické pomůcky.

h) Péče o zdraví: Za schopnost zvládat tuto ZŽP se považuje stav, kdy osoba je schopna dodržovat stanovený léčebný režim, provádět stanovené preventivní, léčebné a léčebně rehabilitační a ošetrovatelské postupy a opatření a používat k tomu potřebné léky nebo pomůcky a rozpoznat zdravotní problém a v případě potřeby vyhledat nebo přivolat pomoc.

27. Soud v první řadě konstatuje, že napadené rozhodnutí shledává v jeho klíčové části nepřezkoumatelným. Napadené rozhodnutí doslovně přebírá odůvodnění vyslovené v posudcích posudkové komise žalovaného, aniž by k nim v zásadě něco dodalo. Soud si je vědom, že žalovaný správní orgán ani soud samotný není nadán odbornými medicínskými znalostmi, a nemůže si tudíž sám vytvořit odborný úsudek o schopnosti či neschopnosti posuzovaných osob zvládat ZŽP, přičemž takové posouzení může učinit toliko a výhradně posudkový orgán (viz např. rozsudek Krajského soudu v Ostravě ze dne 17. 9. 2015, č. j. 20 Ad 87/2014-28). Za této situace je tak zcela stěžejní, zda přílehlavou, přesvědčivou a úplnou odpověď na vznášené námitky obsahují alespoň posudky, s jejichž důvody se žalovaný ztotožnil. Avšak ani posudková komise žalovaného, jejíž závěry (druhé posouzení – doplňující posudek) žalovaný plně převzal, se námitkami uplatněnými žalobkyní v průběhu řízení důkladně nezabývala, a to navzdory tomu, že posouzení se v rámci řízení částečně měnilo. Skutečnost, že jedna posudková komise žalovaného se ve svém prvním posudku odchýlila od posouzení učiněného posudkovou lékařkou OSSZ, aby se od jejího posouzení následně částečně odklonila i další posudková komise žalovaného (v jiném složení), nemusí být samo o sobě nezákonné. Je však nade vše pochybnost, že uvedená situace tím spíše předpokládá o to podrobnější zdůvodnění, aby učiněné posouzení a na jeho základě vydané rozhodnutí mohlo obstát. K tomu však v předmětném případě nedošlo.

28. Žalobkyně sice ve své žalobě nesprávně poukazuje na výčet nezvládaných ZŽP dle posudkové komise ze dne 14. 6. 2019 (byť následně uvádí správné datum posudku 26. 8. 2019), na důvodnost žaloby ale tato skutečnost nemá žádný vliv, a to ani v situaci, kdy

žalobkyně podrobněji argumentuje vzhledem k celkem 4 ZŽP („stravování“, „výkon fyziologické potřeby“, „péče o zdraví“ a „osobní aktivity“) navzdory tomu, že „osobní aktivity“ byly druhým z posudků posudkové komise žalovaného, z jehož závěrů napadené rozhodnutí vychází, uznány coby žalobkyní samostatně nezvládané (tudiž v její prospěch), a proto tyto závěry soud nemá důvod přezkoumávat. V každém případě i tímto žalobkyně upozorňuje na rozdílnost závěrů jednotlivých posudků. Nedostatečnost posouzení učiněného žalovaným, resp. jeho posudkovými komisemi, pak lze ilustrovat na konkrétních příkladech, a to v návaznosti na žalobní argumentaci.

29. Pokud jde o ZŽP „výkon fyziologické potřeby“, v záznamu ze sociálního šetření se toliko uvádí, že žalobkyně musí celodenně používat plenkové kalhotky, jejichž výměnu provádí samostatně. I za této situace posudková lékařka OSSZ dospěla k závěru, že tuto ZŽP žalobkyně nezvládá, a to s odůvodněním, že u žalobkyně trvá inkontinence moči a stolice, přičemž k únikům dochází stále i při samocévkování (autokatetrizaci) močového měchýře, což ostatně odpovídá i informacím obsaženým v lékařských zprávách. Posudková komise žalovaného nicméně při prvním posouzení tuto ZŽP bez bližšího zdůvodnění neuznala (konstatovala její zvládání žalobkyní). Na uvedené žalobkyně poukázala ve svém vyjádření, přičemž výsledkem bylo pouze (opětovné) neuznání této ZŽP posudkovou komisí v jiném složení, která v (doplňujícím) posudku pouze opakovaně (na dvou místech) odkázala na závěr ze sociálního šetření, tj. že žalobkyně používá plenkové kalhotky, jejichž výměnu zvládá sama. Jakkoli logicky žalobkyně nebrojila v odvolání proti původnímu (prvostupňovému) posouzení, které bylo v její prospěch, je zcela zřejmé, že posudková komise, pokud se mínila odchýlit od závěru posudkové lékařky OSSZ, měla tuto skutečnost řádně odůvodnit, a to mimo jiné právě proto, že posudková lékařka OSSZ výslovně zmiňovala žalobkyní poukazované časté úniky moči při samocévkování (autokatetrizaci) močového měchýře. Prostý odkaz na závěr ze sociálního šetření, zmiňující pouze užívání a samostatnou výměnu plenkových kalhotek žalobkyní, nemohl být v uvedené situaci zdaleka dostačující, resp. bez odpovídajícího vysvětlení soud nerozumí tomu, na základě jaké právní a skutkové úvahy tuto skutečnost žalovaný považuje za zvládání ZŽP. Byť o důvodech těchto závěrů pro nedostatek odůvodnění napadeného rozhodnutí lze pouze spekulovat, soud považuje za potřebné podotknout, že za daného skutkového stavu se mu jeví být zcela nemyslitelným uvažovat o tom, že snad žalobkyně byla vzhledem ke svému zdravotnímu stavu schopna včas použít WC. V tomto směru tuto situaci neřeší ani používání plenkových kalhot, neboť ani v případě schopnosti jejich bezchybného samostatného užívání nelze akceptovat, že by se jednalo o výkon dané aktivity v přijatelném standardu, neboť plenkové kalhotky nejsou toaletou (WC) výslovně zmíněnou v příloze č. 1 prováděcí vyhlášky a z povahy věci s ní nejsou ani srovnatelné, neboť neumožňují vyprázdnění bez nadměrného znečištění těla a nutnosti následné zvýšené hygieny. Nadto nelze přehlédnout, že žalobkyně argumentuje v podané žalobě i tím, že ani samostatné užívání plenkových kalhotek není v jejím případě zdaleka bezproblémové, čemuž nasvědčují jak lékařské zprávy z urologie, tak z dalších oborů, které potvrzují přetrvávající postižení svěračů a citů.
30. Pokud se týká ZŽP „péče o zdraví“, k ní je v záznamu ze sociálního šetření v zásadě uvedeno toliko, že žalobkyně užívá léky, nechává si je dovézt a využívá elektronické recepty. Lékařka OSSZ bez bližšího odůvodnění tuto ZŽP coby nezvládanou neuznala, což převzalo i prvostupňové rozhodnutí. V podaném odvolání žalobkyně argumentovala tím, že vzhledem ke snížené či vymizelé citlivosti dolní poloviny těla potřebuje asistenci druhé osoby ke kontrole hýždí a zad z důvodu prevence vzniku a rozvoje dekubitů a že

potřebuje i asistenci při nácviu činností k alespoň částečné soběstačnosti. Ve svém prvním posouzení posudková komise žalovaného žalobkyni v zásadě přisvědčila, když tuto ZŽP uznala jako žalobkyni samostatně nezvládanou s odůvodněním, že žalobkyně potřebuje pomoc při kontrole stavu kůže. Doplnující posudek ale vyslovil závěr o neuznání této ZŽP, a to doslova s tím, že „z důvodů podrobně vysvětlených v předchozím textu nebyl zjištěn důvod pro nezvládání základní životní potřeby „stravování“ a „péče o zdraví“.“ Při zkoumání odůvodnění posudkového hodnocení však není možné zjistit, co tím posudková komise mínila, když o úkonech souvisejících s touto ZŽP (i ve světle její definice v prováděcí vyhlášce) v něm není žádná bližší zmínka (vyjma obecného konstatování, že v rozporu s předchozím posudkem komise neshledala s ohledem na zachované psychické, senzorické a jemně motorické schopnosti důvod pro nezvládání ZŽP „péče o zdraví“). Navzdory uvedenému přesto žalovaný převzal tyto závěry do napadeného rozhodnutí. Takto obecné konstatování však nedává soudu žádnou představu, jakým způsobem si žalovaný představuje mechanismus, na základě něž byla žalobkyně schopna samostatně bez pomoci v přijatelném standardu provádět pravidelně potřebnou kontrolu a ošetření zadních částí těla z důvodu prevence dekubitů. Žalovaný přitom nepochybně, že taková potřeba preventivního vyšetření a ošetření je zdravotním stavem žalobkyně vyžadována. Tyto úkony jsou patrně spojeny s potřebou vyšší pečlivosti a časové náročnosti než při běžném mytí zad a hýždí u zdravého člověka. Jejich samostatné provádění je přitom již z důvodu lokace ošetřovaných míst složité (neumožňují přímé pozorování a nejsou „po ruce“), přičemž žalobkyně v zásadě ani není schopna stoje bez zapojení obou rukou. Pozice vleže umožňující použití rukou pak prakticky znemožňuje kvalitní vizuální kontrolu. Konstatování posudkové komise tudíž není způsobitelné bez bližšího popisu zdůvodnit přijatý závěr. Stejně tak nepřesvědčivě pomíjí i nadnesenou otázku, zda žalobkyně nepotřebuje osobní asistenci při rehabilitačních postupech, které jí mají pomoci si udržet nezbytnou svalovou sílu pro zachování stávajících omezených pohybových schopností a tyto pohybové schopnosti v rámci jejích možností dále rozvíjet. I v tomto směru je tedy napadené rozhodnutí nepřezkoumatelné pro nedostatek důvodů.

31. Konečně ani v případě ZŽP „stravování“ nelze shledat posouzení žalovaného jako zcela odůvodněné. V záznamu ze sociálního šetření se uvádí, že žalobkyně nemá dietní omezení, že si zvládne sama připravit rychlá a jednoduchá jídla a že se nají (včetně krájení) a napije samostatně. Na základě toho posudková lékařka OSSZ shledala, že žalobkyně zvládá předmětnou ZŽP, přičemž z uvedeného vycházelo i prvostupňové rozhodnutí. Navzdory tomu, že žalobkyně v odvolání argumentovala tak, že jí činí problémy přemísťování stravy a nápojů na místo konzumace (což je i jedním z definičních znaků pro zvládání ZŽP „stravování“ uvedených v prováděcí vyhlášce) a v důsledku velmi omezené pohyblivosti i citlivosti nohou jí hrozí opáření, uvedl žalovaný na základě doplňujícího posudku toliko, že přemísťování potravin mohlo být realizováno převozem na mechanickém vozíku pro invalidy, přičemž dle sociálního šetření si dokonce byla žalobkyně schopna připravit rychlá a jednoduchá jídla, zvládala krájení a nalévání nápojů. Jakkoli lze v tomto případě posoudit vyjádření žalovaného (posudkové komise) jako konkrétní reakci na odvolací námitku žalobkyně, je zjevné, že se vyhnulo reakci na namítanou obtíž při přemísťování horkých jídel, resp. nápojů (čaj, káva, polévka). Soud nepředpokládá, že by žalovaný měl za to, že přemísťování horkých jídel a nápojů není třeba hodnotit, či že by částečné rozlití a občasné opáření nemělo zpochybňovat zvládání této potřeby, neboť takový závěr by zjevně odporoval požadavku zvládání ZŽP v přijatelném standardu. Nezbyvá tedy než předpokládat, že žalovaný měl za to, že pohybové schopnosti žalobkyně na mechanickém

vozíku jsou natolik dobré, že jí umožňují použít obě ruce na držení podnosu s jídlem či pitím a odrážením nohami se na vozíku bezpečně a plynulým způsobem s podnosem přemístit ke stolu. Byť možnost žalobkyně přesouvat se na vozíku pomocí nohou lékařské zprávy zcela nevylučují, o otázce, zda by se jednalo o pohyb do té míry plynulý, že by umožňoval přemístění podnosu např. s horkým nápojem, lze mít značné pochybnosti. Na jejich rozptýlení rozhodně obecná věta o zachovaných psychických, senzorických a jemně motorických schopnostech neobstojí, neboť pokud jde o použití nohou, jež je k takovému přesunu nezbytné, lékařské zprávy prokazují těžké narušení senzorických, ale i motorických schopností. Takovou možnost si lze představit snad jen za pomoci vozíku doplněného o držák tácu či o podobné zařízení, které by umožňovalo využití rukou k bezpečnějšímu posunu vozíku, aniž by tím byla ohrožena stabilita převáženého jídla či nápoje. O tom však žalovaný nic neuvádí.

32. Pokud pak jde o ZŽP „osobní aktivity“, ohledně které žalobkyně rovněž argumentuje, zde postačí zopakovat, že její nezvládnutí bylo napadeným rozhodnutím potvrzeno, proto tato část žalobní argumentace napadené rozhodnutí nijak nezpochybňuje a není namístě se s ní vypořádávat.
33. Soud s ohledem na výše uvedené zdůrazňuje, že posouzení schopnosti zvládat ZŽP není intuitivní, ale vyplývá z objektivizovaných kritérií – příslušných dílčích aktivit ZŽP vymezených v příloze č. 1 prováděcí vyhlášky. Jestliže v řízení o příspěvku na péči vzniknou pochybnosti o tom, zda je posuzovaný schopen zvládat určité dílčí aktivity ZŽP, nepostačí pro zachování úplnosti, správnosti a přesvědčivosti posudku tyto pochybnosti rozptýlit paušálním tvrzením, že příslušnou ZŽP posuzovaný zvládá, naopak je povinností lékařské posudkové služby tento závěr dostatečně a přesvědčivě odůvodnit (srov. např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 9. 2015, č. j. 4 Ads 167/2015-27). Posudková komise žalovaného sice v doplňujícím posouzení částečným způsobem doplnila a upravila předchozí závěry, avšak jak plyne z předchozí argumentace, učinila tak jen povrchním způsobem.
34. Napadené rozhodnutí vycházející z nepřesvědčivého posouzení věci posudkovou komisí tak nemůže obstát, a to aniž by bylo zapotřebí v tuto chvíli podrobně zkoumat např. jednotlivé lékařské zprávy, jež žalobkyně předkládá k důkazu. Vzhledem k tomu, že napadené rozhodnutí soud shledal zčásti nepřezkoumatelným, a to ve vztahu ke třem ZŽP, čímž nutně byla zpochybněna zákonnost výroku o snížení výše příspěvku na péči, přistoupil podle § 76 odst. 1 písm. a) s. ř. s. ke zrušení napadeného rozhodnutí i bez nařízení jednání.
35. V navazujícím řízení pak bude na žalovaném, resp. na jeho posudkové komisi, aby zohlednili shora nastíněný právní názor soudu a v jeho mezích znovu pečlivěji a srozumitelně posoudili schopnost zvládání sporných ZŽP žalobkyní, a to zejména pokud jde o nejspornější jí namítané dílčí aktivity. Tam kde vzniká přirozená pochybnost o způsobu, jakým má být tvrzená nezvládaná aktivita se zachovalými schopnostmi žalobkyně realizována v přijatelném standardu, je namístě, aby byl srozumitelně popsán dostupný vhodný mechanismus vykonávání dané aktivity včetně označení případných facilitačních pomůcek k tomu nezbytných, jež jsou běžně žalobkyni dostupné, a k tomu využitelných schopností včetně případného odkazu na lékařskou zprávu, z níž dostatečná úroveň výkonu dané schopnosti oproti tvrzení žalobkyně plyne. Míra podrobnosti je přirozeně závislá na podobě uplatněných námitek žalobkyně a potřebě osvětlit okolnosti, jež z laického pohledu nemusí být obecně známy (např. druhy a spolehlivost běžně

využitelných facilitačních pomůcek, náročnost nezbytných ošetrovatelských a rehabilitačních úkonů apod.).

36. O náhradě nákladů řízení rozhodl soud v souladu s ustanovením § 60 odst. 1 s. ř. s. Žalovaný nemá právo na náhradu nákladů řízení, neboť ve věci neměl úspěch. Žalobkyni, která byla ve věci úspěšná, přiznal soud náhradu nákladů řízení v celkové částce 3 146 Kč. Tuto částku tvoří odměna za dva úkony právní služby po 1 000 Kč [příprava a převzetí zastoupení a sepsí žaloby – § 7 bod 3, § 9 odst. 2 a § 11 odst. 1 písm. a) a d) vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „advokátní tarif“)], spolu se dvěma paušálními částkami jako náhradou hotových výdajů po 300 Kč podle § 13 odst. 4 téže vyhlášky. K tomu je třeba přičíst náhradu daně z přidané hodnoty ve výši 546 Kč odpovídající 21 % z předchozích částek, neboť právní zástupkyně žalobkyně je plátcem daně z přidané hodnoty. Náhradu za repliku soud žalobkyni nepřiznal, neboť se nejednalo o účelně vynaložený náklad vzhledem k tomu, že podání nepřinášelo ničeho nového oproti argumentaci uvedené již v žalobě.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Případně-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejbližší následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Praha 31. srpna 2020

Mgr. Ing. Petr Šuránek, v. r.
samosoudce